

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.**MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.****Kiadó-hivatal:**

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény- nyilttér- és felszólalások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos petítor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A nyomor.

Abban az időben, mikor még nem volt kifejlődve Magyarországon az egyesületi szellem, mikor a jótékonyosság együttes gyakorlására az emberek nem szövetkeztek különböző társaságokba, vajjon volt-e annyi nyomorban sanyalódó egyén mint most . . . ? Pedig szegény emberek akkor is voltak, talán még több mint most, s hisszük, hogy a jószívűség sem követelt magának nyilvánossági jogot, midőn a nyomor enyhítésére áldozta filléreit.

Korunkban a társadalmi élet fejlődésével ugy látszik a nyomor is fejlődik; a mily mértékben gazdagodnak meg egyesek, oly mértékben szaporodnak a koldusbotok is s nemsokára odajutunk, hogy az emberiségnek csak két osztálya lesz: gazdag és koldus.

A jótékony egyesületek tehát nem ok nélkül alakultak meg, s nem ok nélkül folyamodnak a gazdagok szívéhez nemes czélú adományok gyűjtése végett. De mi az az egynéhány fillér a naponként fokozódó nyomor enyhítésére. A koldustarisznia olyan, mint Astaroth gyomra: soha sem lehet megtölteni, — aztán hány marad egészen üresen . . . ? A szegénységet naponként láthatjuk élő szemünkkel s ha eszünkbe jut: egy-két fillérrel leröjjük a könyörületesség adóját, de — csak városunkban is — rengeteg azoknak száma, kik szegénységüket restelik a piacra vinni, inkább tűnnek éhséget, fagyot, csak ne kelljen eshetőleg ismerőseik szeme előtt pirulniok.

A helybeli nőgyeületnek vasárnap tartott választmányi ülésén a városi polgármesternek egy átirata olvastatott föl, mely az egyesület figyelmét felhívja néhány leírhatatlan nyomorban sanyalódó tanköteles gyermekre.

T Á R C Z A.

Három rózsabimbó.

(Emléklül egy barátnőmnek.)

Még iróasztalomat díszíti az a rózsabimbó, a mely-lyel barátságja jeléül a közelmúltban megtisztelt, halvány szirmai még életvidoran néznek reám, amint a sötétzöld leveleket meg-meg legyinti az ablakon besurranó esti szellő. És én amint néztem ezt a piezi virágot, a melynek élete már csak ideig óráig tart, mely néhány nap múlva már ékességétől, illatától megfosztva az enyészet áldozata lesz; képzeletemben felmerül a múlt, eszembe jut az a két rózsabimbó, mely elhervadva, bus emlékeim tárházát gazdagítja. Kikerestem, elővettem a két elhalt virágot s odatettem a még viruló bimbó mellé, hogy meséljenek neki a multról, szórakoztassák, ringassák mámorba s feledtessék vele a meghalás kínjait.

* * *

A nap épen most bucsuzott el a földől; aranyos sugarai most csókolják utolszor a hegyek ormait, az est homály most borult a földre.

Elmerengve ülök szobámban; nézem amint az est tündére kiterjeszti fekete szárnyait a föld felé, hallgatom az esti szél tova surranó s ttogását. Az esti harangszó hangjai jutnak el most füleimhez, az érez rezgése belevegyül a szél suttogásába s titokteltjes zsongásként vonult a tájon át.

Elgondolkozom. Lelkem visszazáll a multba, elszáll messze, messze, egy kis házhoz, hol oly boldog órák tanuja valék, ahol nem ismerték a haragot, irigységet, a romboló szenvedélyeket.

Tekintetem most a két fonnyadt virágra esik. És felmerül képzeletemben a hü barát, a boldog leány arca. Mintha érezném baráti jobbuk érintését, mintha látnám szívjóságról tanuskodó szemeik fényét. Mintha hallanám lelkük suttogását.

— Ne sajnálj minket, mi boldogok vagyunk, itt a tulvilágon nincs bü és fájdalom, a lelkek nem önzők, nem irigyek, nem gonoszok, itt mindnyájan szeretjük egymást. Ne félj a haláltól, üdvözöld őt, mint legjobb barátodat, hiszen ő megszabadít a szenvedésektől.

Hűvös szellő legyinti arcomat, elnémul a suttogás,

Csodálkozunk azon, hogy korunkban, melyben annyi philantropikus egyesület van, hogy hirtelenében elő sem tudók sorolni, a nyomornak oly száralomra méltó alakjaival is találkozunk, kik hajléktalanul marha-ólakban kénytelenek magukat meghuzni, honan két kis füeska, ruhátlan állapotában, még a szabad levegőre sem mehet ki, s ráadásul az éhhalál kinja is fenyegeti őket.

De a nyomorultak között bizonyára legnyomorultabb az a tízéves füeska, kit erkölestelen szülői az utcára dobtak ki, míg maguk ismeretlen vidékre távozván, hyéna módjára kitépték kebelükből a legmagasztosabb emberi érzelmet, a szülői szeretetet.

És mi még azt hisszük, hogy a mai kornak tisztultabb nézete van az erkölesi életről, hogy az emberi érzelmek nevelése fejlettebb ma, — mint régebben, — azt hisszük, hogy ha a gazdagok szénája rendben van, ha a tudományok és művészetek az iparral kapcsolatban fokoként emelkednek: magának a nemzetnek is emelkedik erkölesi értéke. Azt hisszük, hogy ha mindazok, kik a modus vivendi eszközeivel rendelkeznek s alkalmat adunk rá, hogy azokat érvényesíthesse: a társadalom követelményeinek tökéletesen megfelfűnk!

Hugo Viktor azt mondja, hogy az állam első hivatalnokai a bába és tanítómester. És e tagadhatatlanul helyes megjegyzés daczára, korunk még mindig nem fordít kellő gondot e két legfőbb hivatalnokra. Mert a tanítónak, hogy magasztos hivatását betölthesse, a társadalom rengeteg segéd eszközt köteles nyújtani. Mit ér a tanító tanítása, ha nincs kit tanítani? ha a tanköteles gyermekek a szegénység és nyomor miatt nem járhatnak iskolába? ha az iskolát talán soha nem látoga-

eltűnnek az árnyak s egy viruló rózsabimbóra esik tekintetem. A kedved virága ez kedves barátnőm, mely figyelmet az élet örömeire, az ifjú szív reményeire, boldogságára. Ennek a két elhervadt virágnak tulajdonosa is boldog volt, boldog mint ön, szép, rózsás jövő előtt állt, mint ön. Engedje, hogy elmondjam történetét.

* * *

Ezelőtt néhány évvel egyik barátom megismertetett Budapesten egy családdal. Nem láttam még én ilyen boldog családot. A családfőnek nem voltak vágyai, boldogan, sorsukkal megelégedve éltek a főváros egyik félreeső utcájában. Ha néha a gond redőt vont a családapa homlokára, ezt a redőt egy szavával, egy mosolyával elűzte a ház angyala: a szőke Emma. Nem volt szép. Magas, szikár termete, világos szőke haja, halvány arca miatt nem igen lehetett egy férfi ideálja sem. De mégis elbűvölt mindenkit. Azoknak a nagy kék szemeknek hatása ellenállhatatlan volt. Nem tudom én, miben rejlett varázseréje, de aki egyszer látta ezt a kék szemet, nem tudta többé elfelejteni. Az a barátom, a ki bemutatott, a családnak, már rég rabja volt e szemeknek. Szerette e leányt, az igazi, önzetlen odaadó szerelem hevével. A leány viszonzotta szerelmét, a szülők pedig helyeselték leányuk választását. Sándor derék, szorgalmas ember volt, a tanári pályára készült s szép reménnyel nézett a jövő elé.

Vigan, gond nélkül multak a napok, a család boldogságát nem zavarta semmi sem. A jegyes pár édes örömmel látta, hogy mindinkább közeledik az a nap, midőn az oltár előtt esküdhetnek egymásnak örök hűséget.

Sándor letette a tanári vizsgát; nemsokára ezután kinevezték tanárrá egy vidéki gymnasiumba s most már, hogy a boldogság teljes legyen, csak a lakodalmat kellett megtartani. Ez sem késelt. A kinevezés megérkezése után kitűzték az esküvő napját.

Oh milyen boldog volt most a jegyes pár! A szőke Emma halvány arcára rózsákat festett az öröm.

— De ön is eljön hozzánk — mondta nekem örömtől ragyogó arccal. — Nem eresztjük el, nálunk fog lakni, ameddig csak hivatása nem kényszeríti a távozásra. Majd meglátja, milyen gazdasszony lesz ön belőlem. Soha sem fog elkíváncozni tőlünk! . . .

tott növendékek idővel maguk is szülőkké válván, a szegénység és nyomor közepett, még az emberi érzelmekről is megfeledkezve, gyermeküket az utcára dobják, csavargók lesznek s a legsötétebb bűnök elkövetésétől sem rettennek vissza!

Mert a szegénységnek egyik szülő oka a nevelés hiánya; jól nevelt ember, kit az iskolában a munka iránt való szeretetre is megtanítottak, az élet legsanyarubb körülményei között is megélhet. Csak járjon iskolába! S ha nem jár: kényszeríteni kell. A hatóság hajtsa végre a törvényt, a társadalom engedelmeskedjék az erkölesi parancsnak; segítse a szegényeket. Akkor talán jövőre egy erős munkás-osztály fog kifejlődni, mely nem nyomorog, hanem becsületes munkája után fog élni, nem dobja a piacra gyermekét, hanem benső szeretettel fogja felnevelni.

Csak akkor mondhatjuk el, hogy a magas műveltség mellett nemzetünknek magas erkölesi értéke is van.

Cato.

Rimaszombat, november 26. és 27.

Városunk költségvetése élénk érdeklődés tárgya minden évben, most pedig valódi feszültséggel néztünk a november 26. napjára kitűzött közgyűlés elé.

Egy oldalon a szirt, más oldalon az örvény, itt a pótdadó, ott a deficit fenyegetett.

A tanácssterem megtelt teljesen; a kisebb rész új jövedelemforrásokat akart nyitni, a többség a kiadási tételeket akarta leszállítani, törülni mindenben a lehetőségig.

Egyben megegyezett mind a két párt, az egyensúlyt akarta fentartani mind a kettő, minden áron.

Midőn a számvevő a végzetes előirányzatot beterjesztette, pár percre néma esend lett a teremben. Eszembe jutott, hogy ugyan milyen támogatásban részesülne, ha valamelyik a városatyák közül azt indítványozná, hogy osszuk meg azt a szerenesetlen deficitet egymás közt, hozzuk meg az áldozatot a jó békességért!

Őszinte szívből kívántam, hogy boldog legyen. Megérdemelte. Nemes, áldott jó szíve méltán tarthatott erre igényt.

Két nappal az esküvő előtt épen tanulmányaimba voltam merülve, midőn a vőlegény lépett szobámba. Amint ránéztem, megrémültem. A boldog vőlegény arca halálsápadt volt.

— Mi történt? — kérdeztem rosszat sejtve.

— Holnapután párbajozom! — felelte Sándor tompán.

— Esküvőd napján?

— Igen, hajnalban. Ma reggel provokáltak, segédeim már elrendezték az ügyet, holnapután hajnalban megverekszem G-vel.

A nevet ismertem. Sándor vetélytársa volt, Emma szerelmeért kunyorált már régen, de sikertelenül.

— Az Istenért beszélj már, hogy történt?

— Ma reggel az olvasó-teremben G . . . — mint már többször — gúnyosan emlékezett meg jegyesemről. Eleinte nem figyeltem a henzegő fráterre, de arcátlan-sága végre is kihozott a békétüresből. Szó történt, melynek vége aztán az lett, hogy holnapután pisztolypárbajt vívunk.

— Es az esküvő?

— Epen ezért jöttem. Ismerlek, tudom, hogy jó barátom vagy, megteszed kérésemet. Emmának semmit sem szabad megtudnia. Ha elesem, te adod majd tudtára a hirt. Erre kérlek.

Szomorú feladat, de nem lehetett kitérnem előle. Végre is reméltem, hogy az ügy szerenesesen fog végződni.

Csalódtam; az ellenfél golyója Sándort szíven találta. A boldog vőlegény, az élte tavaszán álló ifju, a nemes hü barát szíve megszünt dobogni.

Szívrepesztő jelenet tanuja valék ezután.

A boldog Emma — mit sem sejtve — menyasszonyi ruhájában várt már az indulásra. Amint meglátott, magához intetett, kivett két rózsabimbót a menyasszonyi bokrétaból s így szólt hozzám:

— Ime fogadja e virágot barátságom jeléül. Ha e halvány bimbóra néz gondoljon reám, gondoljon arra a percre, mely az ön hü barátnőjének legboldogabb percét képezte, e piros bimbót pedig adja át neki, Sándornak s mondja meg neki, hogy ebben küldöm hozzá előre lelkemet.

De nem indítványozta senki, — s megkezdtek a tárgyalást, még pedig példás nyugodtsággal.

Mindjárt kezdetben rájöttünk nagy örömünkre, hogy 501.000 darab téglánk van készen, holott a fedezetben csak 300.000 darabnak az ára szerepel bevételként, tehát a készletben levő téglánál többre semmi esetre sem lesz szükségünk a jövő évben, s így nehezség nélkül megtakaríthatunk 1800 forintot, a mennyi a 200.000 darab téglá előállítás költségeire felvettett.

Nagy volt a szándék és elhatározás a lehetőség törlesztési a fogatknál is.

Még el sem jutottunk a lovakhoz, még a kocsisoknál voltunk, már is felhangzott többfelől: „elég két fogat! mit dolgozik a négy fogat?”

— Egy fogat felszerszámozva készen áll mindig a lehető tűzvész esetére. A második fogat vizet hord a méntelep kutjába. A harmadik a halottakat, a negyedik az eleveneket hordja. (Jó hogy még a vásártéri új kutakhoz is nem kell egy ötödik fogat!)

— Ha tűz van úgy sem temetünk, egyik fogatot megtakaríthatjuk. Az elevenek pedig járjanak gyalog.

— Mibe kerül a négy fogat?

— Kilenczezer forintba!

Hogy mennyit takarít meg a négy fogat ez összeggel szemben, a jövő gyűlés elé fog terjesztetni s az lesz majd hivatva a fogatok száma felett is határozni.

Sokan felszóllaltak a kapus háza kijavítására előirányzott 120 forint tétel ellen is. Sőt a dísztelen házikó lerontását s eltávolítását is szorgalmazták.

Városunk 20 év óta egészen átalakult, ki akkor látta, ma máresak 3 templomáról, régi város házáról, jánosfi koresmajáról s kapusházáról ismerne rá! Végre a kegyelet a rozszant házikó kitarozására előirányzott költséget mégis csak megszavazta.

De törlesztési minden áron kellett. Indítványoztatott, be kell szüntetni az utczák kivilágítását. — E perczen a terem egyik ablakának redőnye nagy esőrompöléssel lezuhant s a felhomály úgy reánk riasztott, hogy senkinek sem jutott eszébe pártolni a felvett indítványt.

Legtovább időztünk a pöczegödörök között, nem a lucri bonus odor ért; de szeretünk volna kitisztítási költségünkkel is megtakarítani legalább 100 forintot, de midőn tudomásunkra jutott, hogy a megyei kórházban 240 forintot fizetnek e ezimen, siettünk tovább a kellemetlen tárgyról.

Már közel volt 2 óra, s még mindig fennállt a deficitből 2000 forint, végre abban állapodtunk meg, hogy bár a patkoldára előirányzott 2000 forint nem folyó kiadás, de beruházás, mégis csak tanácsos lesz 2000 forintot kölcsön venni az előre nem látott kiadásokra, hogy baj ne legyen.

Igy a gyűlés főtárgyán szerencsésen átesve, a többi más napra hagyva, nyugodtan elszóltunk.

Másnap erdészünk beadja gyönyörű tervét, mely szerint fa és cser árából 5000 forintba számíthatunk a jövő évben.

Ugyan hát miért nem mondta már egy nappal hamarabb, mennyi aggodalomtól szabadt volna meg bennünket?!

Vannak sokan, kik valahányszor zavarban van városunk pénztára s a pótdadó behozatala fenyeget, mindig az erdei legelő s a kaszinó bérbeadásával akarják elhárítani a veszedelmet. Nemesoda, ha a marhatartó gazdák közül többen, a régi jó szokást, az erdei legeltetést, min-

Megesókolta a két virágot s a boldogság könnyei esordultak ki angyalszelid szemeiből.

Nem tudtam szólni, csak forgattam, forgattam kezemben a két bimbót.

Oh, hogy nekem kellett az iszonyu hirt tudtára adnom! . . .

Emma észrevette zavaromat s csodálkozva nézett rám. Végre is nem lehetett titkolni a dolgot.

Elmondta a rémitő valót.

Régen történt, de még mindig fülemben cseng az a velőtrázó sikoly, mely Emma ajkáról ekkor elhangzott.

Összerogyott s nem is kelt fel többé. A menyasszonyi koszoru leesett szöke hajáról. A halál jegyezte el most jegyeséül.

Nem halt meg azonnal. Szenvedett, haldokolt egész évig. Gyakran meglátogattam, órákig ültem ágya mellett s ilyenkor volt a legboldogabb, hiszen beszélhetett róla.

Egy szép őszi este ismét ott ültem ágya mellett. Nem szólt, nagy kék szemeit az ablakra függeszté s nézte, amint az őszi nap sugarai eltűntek a hegyek mögött. Majd hirtelen e kérdéssel fordult hozzám:

— Megőrizte e azt a két rózsabimbót?

Nem először intézte hozzám e kérdést; mindig magammal hordtam a két elhervadt virágot; most is oda nyújtottam neki. Megesókolta s visszaadta:

— Tegye el, őrizze meg s ejtsen egy könyvet emlékezetünkre.

Többet nem szólt, keze jéghideg lett kezemben, lelke visszazállt a virágok országába, a honnan való volt.

* * *

Itt fekszik előttem az a két elhervadt rózsabimbó. Ugy vélem, mintha az a két boldogtalan lélek nézne reám fonnyadt szirmaiból. A harmadik, a még viruló rózsabimbó az ön ajándéka. Ne nehezeltjen, hogy szép ajándékát én ilyen élettelen, elhervadt virág szomorú történetével viszonzom. S engedje, hogy ezt a szép bimbót oda tesselem bus emlékeim mellé; mert hát lássa, az én bohó lelke az azt hiszi, hogy annak az elköltözött léleknek örömet fog okozni az a tudat, hogy virágai mellé egy olyan rózsabimbót tettem, melyet egy boldog viruló leány tört le tövééről. Serédi Jenő.

den újabb megtámadások ellen jövőre is biztosítani akarják; sőt egyesek egészen a jog betáblázásának követeléséig is mentek. Az egyes elejtett szavak által már előbb megingattak kedélyek most ismét nagyobb hullámokat vetnek fel, azonban városunk böles nesztorának békitő szavai lecsillapították azokat ismét; s míg az erdei üzemterv városunk károsodása nélkül megengedi, az erdei legeltetés továbbra is megmarad a maga épségében.

—x—y—v—

A h é t r ő l.

Nem volt kánikula, mégis kiizzadtunk, nem kergett a burkus, mégis annyit futottunk, hogy bátran belített volt egy kis königrázi rückwerts-koncentrierungnak. S mind ezt miért?

A ki csak meglátott, mindenki azt kérdezte: hová? S a felelet az volt: nem tudom! Es miért? Ezt csak akkor mondom meg, ha visszatérek. Aztán elmentem, visszatérem s még most sem tudom, hogy miért.

Mert tudni kell azt uraim és hölgyeim, hogy én a társadalmi életbiztosító társaságnak egyik tagja vagyok — legalább megboldogult legénykoromban azzá kvalifikáltak — kinek kötelessége minden rendű és rangu egyesületbe részt venni, a leggyakrabban vezetni a tolat, s változottság kedvéért rettenetesen törni a fejét azon, hogy miként kelljen a hosszú téli estéket agyoncsapni valami mulatsággal vagy ebbe a brancheba vágó időtöltéssel. Aztán ha a bizottsági gyűlésekben valami irányban megállapodás jött létre: kezdődik a lóvás-futás.

Még ebben nem volna valami nagy baj. Arra való az ember lába, hogy járjon vele, aztán a közjó érdekében nagyon szükséges, hogy az oly jelentéktelen pontok is, mint magam vagyok, meg tegyenek minden tőlük telhetőt; — elég szomorú, hogy a nagyobb pontok oly konservatív szellemmel és hajlammal bírnak, hogy tőlük e téren alig várhatunk valamit, mert a mit eddig tettek, reményekre egyáltalán nem jogosít. Hanem az már — legalább az én szempontomból — baj, ha a közérdek előmozdításán fáradozó kiesinyek is lankadó erővel sutogják: hiába fáradoztunk.

Jókai a „Rab Rábi” című regényében lerajzolja a mult század társadalmát, melyben egytől-egyik önérdékért küzdő konservatív egyének szerepelnek. Nők, férfiak gondolkozását egy eszme tartja lebilineselve, ez eszmeért mindent áldoznak, mindenről lemondanak s ez eszme: a haladás útjára soha sem lépni, — nem legalább addig, míg annak képviselője, egy gyűlölt egyéniség. — de azért nemesen gondolkozó, világos fő: József császár, vagy a mint nálunk nevezték, a kalapos király. Szegény király hiába fáradozott! alattvalói közönyén s az ebből származott gyűlölségen legnemesebb gondolatai csak szappanbuborekká váltak.

Nines-e a koszoru író által rajzolt társadalom és a miénk között némi rokon vonás? Nem merülnek-e fel koronként oly eszmék a mi társadalmunkban is, melyeknek elfogadása attól tétetik függővé, hogy honnan erednek? Nem látjuk e napokint saját szemünkkel legnemesebb törekvéseknek hajótörését?

Sajnos, hogy városunkban két külön társadalom van s ezek, mint a delejtű különmemű sarkai összeférhetlenek. Nem tudják és nem is akarják egymást szeretni. Nem indítványozhat egyik olyat, melyet a másik felkarolhatna s ha a sors egy bálon, vagy estélyen összehozza őket: azon mulatnak leginkább, hogy egymást nem ismerik.

Csoda-e ily körülmények között, hogy a lefolyt hét e szomorú tapasztalatokat egygyel gazdagabbá tette? Csoda-e ha a közönség nemes szórakoztatására alakult műkedvelő társulat oly helyzetbe jutott, mely fenállását veszélyezteti?

De én Istenem! mért is nem gondolják meg azt, hogy mindnyájan egymásra vagyunk szorulva? hogy csak egy existálhatnak minden névvel nevezhető egyesületeink ha egymást támogatják? Avagy létezhetnek-e két közművelődési, két koresolya, két nő- és két vereskereszt-egylet? Ha gyűjtést eszközölünk: mellőzhetjük e társadalmunk egyik rétegét? ha mulatságot rendezünk a közjó előmozdítására: sikerülhet-e ez csak egyoldalulag?

Es pedig a számára nézve gyengébb félnek kell meggondolnia az elkülönzés súlyos következményeit, mert a város polgársága rohamos léptekkel halad előre s előbb utóbb oda vergődik, hogy a supremenciát a társadalmi téren is magához ragadja s elsőrendű tényezővé válik ott a hol ez időszert a második helylyel kénytelen megelégedni.

Álom-e ez vagy csak szenderegés?

Istennek jóvoltából immáron ránk köszöntve a tél — hosszú unalmat hozó estéivel, patog a kandallóban a száraz fa, körülötte foglal helyet a család. Jobbról az apa, karján tartja katonának készülődő négy esztendősi fiát, a ki már most is erős német, a mennyiben mindenre azt mondja: f i s o h l, de hogy a leányka sem szenvedjen mellőztetést, e kis porontyot a térdén hintázza. A mama a legkissebbiknek talál nóta mellett, és hogy teljes legyen a családi kép, a legidősebb leány az asztalra fektetett könyvben hangosan buvárkodik, de sehogy sem megy a fejébe a „napfogyatkozás”.

Az ilyen — ma már csak hiréből ismert — családi körben azután minden jó feltalálható. Színházat játsznak a gyermekek, — sirva is vigat, felolvasást tart az apa, melyre a fiu oly lelkesülésbe tör ki, hogy oldalára köti a kardot és rohan megvédelmezni a királynak a szent hazát, konzertet rögtönöz a mama a legkissebbik fiával, szóval minden óra meghozza a maga aranyos változatosságát. Holnap elkezdik ott a hol elhagyták ma, és bele nem unnak soha.

A kép képnek elég szép, de a valóságnak meg nem felel, mert az tagadhatatlan ugyan, hogy számtalan családban meg van a látszólagos mondvaesinált összhang, de mégis minden szív-

melegség nélkül. Egyik itt, másik ott öli el idejét, a gyermekek mezei liliom módjára nőnek fel, csak az Ur Isten tekint rájuk, és a jó szívű eseléd — ha van!

A mióta a család elvesztette patriarchalis bensőségét, azóta terjed ijesztő mérvben a bűn, az erkölesi romlottság. Kihalt a társadalom egy nagy részének lelkében a szép és nemes iránti érdeklődés; a fiatalság agyag lábón jár, nines eszméje, lelkesülni nem tud, mert ha tudna, akkor lehetetlen, hogy oly tétlenül hallgattasson magáról. Ugyan kérem, hol rendeznek tüzes lelkesültséggel műkedvelői előadásokat, felolvasásokat? hol várják tárt karokkal a koresolya-sportot? Nálunk nem, annyi bizonyos, pedig megvolna az egyesület, úgy mondja a fáma, hanem hát nem látjuk sehol, alszik avagy szendereg az is, mint a lövész-egyesület, a hol hajdanában teheneket nyertek a királyok. — Nálunk még csak nem is énekelnek, az az hogy énekelnek, hanem hát bemeneti díj nélkül — a rendőrkapitányságnak.

Álom-e ez, vagy csak szenderegés! — Isten óvjon meg bennünket az elsőtől, fiatalságunk csak szendereg, de még így is, egy rettenetes földrengés szükséges ahoz, hogy tiszta eszméletét s eszelekvési erejét visszanyerje.

Megdöbben a gondolkodó ész, közelállunk a kétségbeeséshez, ha arra gondolunk, hogy ezen iljuság fogja a jövőt csinálni, vállaira fog nehezni hazánk minden gondja s rájuk lesz bizva nemzetünk sorsa. Avagy nem megdöbbeníti ama úgy szólván mindennapi jelenség, midőn nemzetünk ifjusága közül igen sokan önitéletet tartanak magok felett akkor, midőn még az életet sem ismerik, annak erős küzdelméről fogalmuk sincs. Alig láttak 25 tavasznál többet virulni, már is kihalt keblökben a remény, mert az életet oly oldalról ismerték meg, melyet megismerniök nem lett volna szabad.

Hogy nagygyá, hogy erőssé lehessünk, családi életünknek kell gyökeres átalakuláson keresztül menni, mert a történet azt mondja, azt bizonyítja minden lapja, hogy a magyar akkor volt hatalmas: midőn anyáink nem ismerték a beteges érzélgést, midőn mindenki megvolt a maga helyzetével elégedve, midőn minden nő magyar anyja volt? A gyermek már a családi körben az édes anyjától sajátította el a legfőbb férfi erényeket, és midőn kilépett az életbe, lába meg nem tántorodott, biztos léptekkel haladott ezéja felé, mely cél nem volt más, nem lehetett más mint a hazának szolgálatot tenni. Ma mit vitt ki magával az ifju az életbe? veszedelmes rangkorságot, gazdagságutáni vágyat, beteg erkölesöt, tétova akaratot. Csoda-e aztán, ha az ilyen viaszbabok az élet tűzében hamar elolvadnak. Társadalmi viszonyaink rothadt romlottak, avagy egészséges viszonyokra mutat-e ama körülmény, midőn magasan álló egyének, köztisztviselők nyulnak a vagyon után. A számadást nagyrészt elfelejtettük, ez az oka, hogy a rendes bevétel háromszorosan is túlhaladja a kiadás, aminek aztán az a szomorú következménye, van hogy ijesztő mérvben szaporodnak az új földesurak, a kiknek hazafias gondolkozás-módjában kételkedni ugyan nem lehet, de általános hibájok az, hogy a magyar nyelvet, a hol csak tehetik, mindenütt ignorálják.

Alszanak-e ezek az emberek vagy csak szenderegnek? Én azt hiszem, hogy nem alszanak, hanem csak szenderegnek. ❖

Közművelődési egyesület.

A „Gömörmezei Magyar Közművelődési Egyesület”-nek 1888 október hó 24 én tartott (harmadik) évi rendes közgyűléséről felvett jegyzőkönyv e heten elhagyta a sajtót. A jegyzőkönyv számot ad a nagy kiterjedésű egyesület egész évi működéséről, bevételeiről, kiadásáról, a vidéki választmányok tevékenységéről stb. Az október 24 iki közgyűlés főbb mozzanatai a következők voltak: Elnök Török Balint, a szép számmal egybegyűlt tagokat üdvözölve a közgyűlést egy hazafias szellemben tartott szép beszéd kíséretében nyitotta meg melyből kiemeljük a következőket:

„Egy évi sáfarkodásunkról kívánunk beszámolni ez uttal is. — de melőtt ezt tenrénk s az előterjesztett évi jelentés felolvastatnék, engedjék meg Uraim! hogy egyesületi ügyeinkről általánosságban ez uttal is említést tehessek.

Egyesületünk lassan bár, de fejlődik s halad sikeresen azon az uton, melyet magának elejétől fogva kijelölt. Szűk anyagi viszonyai mellett segélyezett ott, hol annak szüksége leginkább felmerült, osztott ki tankönyveket s taneszközöket, olvasmányul pedig a felvidék számára hordatott hazafias érzelmi lapokat, míg a tanítók jutalmazásáról a megye közönsége gondoskodik, mely célra ez évben is közel 600 forintot utalványozott ki.

Az egyesület iránti érdeklődés fokozódik. Bizonyítja ezt az új tagoknak folytonos belépése, s a kisedővölők és gyermekmenházak öröndetes szaporodása. A gyermekmenhelyek száma ez évben is 24 el szaporodott, ebből 14 Szontagh Zoltán főszolgabíró s egyleti tagnak buzgalma s közreműködése mellett a tornallyai járásban alakult.

Egyesületünk kölesönös egyetértés mellett, állandó

összekötésben s érintkezésben állott a haza területén keletkezett közművelődési s más hason czélszól alakult egyesületekkel. Intézkedéseinkről szóló választmányi s közgyűlési jegyzőkönyveket közöltük velük, — viszonzásul ők is megküldötték számunkra a magukét. Ezen kölesönös érintkezés által merithetünk tudomást azon lázas tevékenységről s érdekeltségről, mely a haza minden részében keletkezett a közművelődési egyesületek támogatására.

Erezzük s tudjuk azt Uraim mi is mindannyian, hogy évszázadok mulasztásait kell pótolni. A nemzet fejlődésére s művelődésére kevés idő volt. Nehéz s véres harcok színhelye volt hazánk területe sok ideig. Küzdött a nemzet lételeért, küzdött a civilizáció érdekeiért. Ezért történelmi igazság marad mindig, hogy a magyar nemzet hősi erénye alkotta meg a magyar államot, ő védte jogait, ő védte szabadságát ezred éven át.

De Uraim! a hősi erények a jelen változott viszonyok közt már nem elegendők arra nézve, hogy az állam létérdekét sikeresen megvédhessék. A korszerű haladás s a közművelődés az, melynek segítségével kell, hogy kiküzdje a nemzet, államiságának biztonságát.

Sokan vannak ugyan még ez idő szerint is, a kik rossz szemmel nézik működésünket, s egészen más czélt tulajdonítanak eljárásunknak. Pedig ezélnk s törekvésünk mindig egy és ugyanaz: védeni s fejleszteni saját nyelvünket, terjeszteni a közművelődést módot és alkalmat nyújtani nem magyar ajku testvéreinknek, hogy elsajátíthassák nyelvüket, az állam nyelvét. De nem lehet ezélnk, s nem lehet törekvésünk megfosztani a nemzetiségeket a nyanyelvüktől. Sőt inkább műveljék nyelvüket ők is, őrizzék meg hagyományait, de ismerjék el a magyar állam fenségét, hódoljanak s ragaszkodjanak azon államhoz, mely jelkép gyanánt magasán lobogtatja a jog, szabadság s testvériség három színű lobogóját, — szeressék azt az államot, mely hivatva van védeni polgárainak biztonságát, jogait és érdekeit egyaránt.

Ez országban lealázott szolga nép nincs. Törvényeink értelmében minden ember egyenjogú. Csak az államkormányzat érdekében hozattak törvények a nyelvre nézve, mennyiben az egységes államnyelv elkerülhetetlen szükség. — s létfeltétele minden rendezett államnak.

A magyar nemzet tehát nem kíván egyebet, de ezt joggal meg is követelheti, hogy e hazának minden lakosa magyar állampolgárnak vallja magát, s szeresse hazáját. E szellem lengje át hazánk lakosainak zömét s minden réteget. — akkor fog teljesülni a legnagyobb magyar ihletett jóslata, hogy: „Magyarország nem volt, hanem lesz.”

A titkári jelentés szerint a vagyoni állapot következő:

a) Aláírásokban:

1. alapító tagok részéről . . .	7060 ft.
2. rendes tagok részéről . . .	6950 ft.
3. pártoló tagok részéről . . .	1098 ft.
összesen . . .	15108 ft.

b) Erre befizetett:

1. alapító tagok részéről . . .	4916 ft.
2. rendes tagok részéről . . .	3260 ft.
3. pártoló tagok részéről . . .	1098 ft.
összesen . . .	9274 ft.

e szerint az egyesület részint esedékessé lett, részint csak később fizetendő követelése 5834 ft.

Az egyesület kezdeményezése és anyagi támogatása folytán új nyári kisdedovoda keletkezett a következő helységeken: Gömör Panyit, Hosszurót, K.-H.-Váralja, Abafala, Kövi, Sztárnya, Csoltó, F. Lehota, Hanva, Hosszuszó, Királyi, Malé, N.-Szlabos, Naprágy, Ochtina, Pelsűez-Ardó, Ratkó, R. maszées, Rochfalva, Sajó-Keszi, Szent-Király, Sumjác, Tiba, Tornallya, Nagy-Rőcze, — melyek közül 9 teljesen, 3 részben az egyesület vagyonaiból támogatattik, — együtt 758 kisdéd javára.

Az egyes körök jelentéseinek tudomásul vétele után a jövő évi költségvetés állapított meg, mely szerint az egyesület a jövő évben 3120 frtot fog nemes czéljainak előbbvitelére áldozni. — A jegyzőkönyvet Szabó Lajos közm. egyt. titkár szerkesztette.

Felhívás

Gömör megye kisbirtokosaihoz.

A Gömör megyei Nép- és Iparbank nevében kibocsátotta Bernáth Gyula igazgató.

Számos évek tapasztalata minden kétséget kizárólag bebizonyította, miszerint a takarékpénztárak az üzletkörrel, a melyben keletkezésük óta mozognak, a hitelt kereső közönség, de különösen a kisbirtokosok és a vidéki kisebb iparosok jelenlegi hiteligényeinek megfelelő nem képesek.

A jelzálog-kölesönök a maguk nehézkes formáival sem a váltó-üzlet nem voltak képesek a társadalom ezen két osztályát, mely pedig országos érdekből is a legtöbb ápolásban részesítendő, az uszora pusztításaitól megóvni.

Ha vizsgáljuk ezen rendellenes körülmény alapokait, végeredményben azon következtetésre jutunk, miszerint hitelszervezetünk hiányos s nem felel meg a hiteltkeresők igényeinek.

A pénzügyi intézetek székhelyétől távolabb lakó vidéki kisebb iparos és birtokos, az általuk netalán szükségelt rövid lejáratú kölesőket rendes feltételek alatt nem kaphatják meg, — mert hitelképességük a pénzügyi intézetek vezetői előtt teljesen ismeretlen. — Szükségben az ilyen aztán legtöbb esetben kénytelen vagy bekebelezés által magán segíteni s a kamatozat bélyegkölség s egyéb díjjakkal pótolni, — vagy pedig a szükségelt összeget váltó útján — oly aláíró szerzésével, ki a pénzügyi intézet vezetői előtt, miut jó hiteli ösmeretes s a ki aztán az aláírást rendszerint csak bizonyos jutalékért teljesíti — beszerezni; vagy végre a helyben lakó uszorától magas kamatra kölesön fölvenni.

Mind három esetben a kölesön, dacára az általános pénzbőség és igazán olesó hitelnek, szerfölött megdrágul; sőt a két utolsó esetben, a szegényebb néposztály zsebéből ilyképen kihuzott összegek épen olyan emberek zsebébe folynak, kik a-ra teljesen érdemtelnek. Ezen bajon csak a személyes hitel kifeje-

léstése által lehet segíteni; — a személyes hitel kifejezésének alapkövei pedig — mint ezt előrehaladottabb nemzetgazdasági államok példája megmutatta — a s z o v e t k e z e t e k. — A „Gömör megyei Nép- és Iparbank“ részvénytársaság ezen általánosan érzett közgazdasági bajon, erejéhez mérten segitendő, legutóbbi rendkívüli közgyűlésében elhatározá — a k ö z s é g i h i t e l s z o v e t k e z e t e k f ö l l i t á s á t.

Elő példák bizonyítják, de az egyszerű szervezetnek pusztá áttekintése után is kell, hogy azon biztos meggyőződésre — jussunk, miszerint az emberbaráti intézmény hivatva van arra, hogy hiányos hitelszervezetünk tökéletesítésére által a jelenlévő közgazdasági bajon segítsen: — hogy az elhelyezést kereső, de mindig tartózkodó és bizalmatlankodó tőkéket — az eddigi módok bármelyikénél teljesebb, nagyobb biztosítékot nyújtó formában, minden kockázat, minden veszély nélkül — az általános közgazdasági viszonyok szülte rendes feltételek alatt elvezesse azokhoz, kik azt leginkább megérdemlik; hozzáférhetővé tegye azoknak, kik arra leginkább érdemesek, — hogy így ők is — a jelenleg kizártak — a többiekkel egyenlő részeséivé legyenek a közjónak, hogy az olesó hitelnek áldásos hatását (termékenyítő erejét) a szerencsésebbekhez hasonló módon és árért ők is élvezhessék.

Jelenleg hiányzik a folytonosság, az összekötő kapcsol a pénzügyi intézetek és a hitelt kereső vidéki kisebb földbirtokos és iparos között, — jelenleg nincs megadva a mód arra nézve, hogy a vidéki kisebb iparos és birtokos pillanatnyi szükségében rövid lejáratú és olesó kölesőhöz juthasson, hiányzik a közeg a mi ezt közvetítené.

Az egyedül helyes alapon, a kölesönös felelősség elve alapján, a személyes hitel fejlesztésének alapkövei, a k ö z s é g i h i t e l s z o v e t k e z e t e k f e l l i t á s a által hitelszervezetünk e hiányzó láncszeme pótolva lesz, és a természetes, szabad fejlődés útjában e téren akadály nem fog állani többé.

Alól is irt részvénytársaság czélja: anyagi erejéhez mérten e közgazdasági bajon segíteni, s hitelszervezetek fölllítása által a vidéki kisebb birtokos és iparost könnyen hozzáférhető, rövid lejáratú és olesó kölesőhöz juttatni, hol a bekebelezés kerülhető leend, s váltó aláírók után fáradni sem leend szükséges.

De hogy ezt tehessük, szükséges, hogy legyen minden községben egy-két oly férfi, aki tud önzetlenül lelkesülni községének népe javáért; — a ki egy kis fáradsággal is megállja helyét akkor, a mikor üdvös eszelekre kinálkozik alkalom. — Mi hisszük, hogy önző világunkban is — a melyben a legtöbb embernél, ha tenni kell valamit, rendszerint az az első kérdés „mennyiért?“ — Gömörvármegye minden egyes községében találkozzanak oly lelkes férfiak, a kik községük népe javának előmozdításáért ingyenesen és minden anyagi jutalmazás nélkül is magukra fogják vállalni azon fáradságot, mellyel egy hitelszervezetnek községükben leendő megalakítása s vezetése jár. — Ezen lelkes férfiakhoz szól ezen felhívás: vonják maguk köré azon egyéniségeket, a kik a községben elfoglalt állásuk erkölcsi, értelmi s vagyoni fölényüknél fogva a nép vezetőül tekintendők; — beszéljék meg ezekkel, értessek meg velük a dolgot: — Ha aggályok ninesennek, vagy ha azok eloszlatottak voltak, terjesszék az eszmét szélesebb körben. Ha bármely tekintetben felvilágosításra volna szükségük, forduljanak aláírott igazgatóságához, a mely nemcsak levelezés útján fogja megadni a szükséges utbaigazítást, hanem szükség esetén egyik tagját vagy megbízottját is kiküldi a községbe a hitelszervezet megalakítása és ennek alapjául szolgáló okmányok szabályszerű kiállítására véget.

Czélszerűnek tartjuk, — hogy minden kételynek és félremagyarázásnak elejét vegyük, — alapszabályaink ide vonatkozó lényegesebb pontjait közelebről is kifejtteni.

Mely czélszól alakítjuk a hitelszervezeteket? A hitelszervezeteket azon czélszól alakítjuk, hogy a községi kisbirtokos könnyen hozzáférhető és olesó kölesőpénzhez segítsük, ha arra szüksége van. — Minden oldalról az panaszs hangzik, hogy sok a pénz, mégis a községi kisbirtokosok és pedig azok is, a kik rendezett vagyoni viszonyok között vannak, legtöbb helyütt uszorások kezei között sanyolódnek. Miért? Azért, mert hitelszervezetünk hiányos. — Mit tevő legyen nálunk a legjobb állású falusi gazda is, ha hirtelenében megszorul és egy pár száz forintra van a küszöbön álló aratásig szüksége? Telán elmenjen a legközelebbi takarékpénztárba s tábláztassa be a birtokát, mulasszon el a legnagyobb dologidőben 3—4 munkanapot, fizessen el 7—8 forint bekebelezési költséget, a kitorlás is körülbelül ugyananyiba kerül, mikor ő a kölesönt már egy negyed év múlva visszafizetheti. Bizonyára ezt nem fogja tenni, inkább elvesztegeti egy darab marháját vagy pedig fizet a községbeli uszorásnak 100 frttól egy hónapra 5 frtot. — Vagy talán váltóra vegye fel a pénzt? Váltóra csak az kap a kit ismernek az illető pénzügyintézetnél s az is csak kezesek mellett, kiknek rendszeren kijár a jutalék is. — Hasznos találmány a váltó annak a ki ért hozzá, de veszedelmes kés az egyszerű földműves kezében, — fél is tőle s azért inkább ahoz az ismert jóbaráthoz — uszoráshoz — fordul, a ki pár jó szóért mindig kész, gyakran irás nélkül kisegíteni a bajból, természetesen busás kamattal. — Ezen okból hitelszervezetünk eme hiányos voltánál fogva virágozik nálunk az uszora. Mely jogok, illetve előnyökben részesülnek a hitelszervezeti tagok?

A hitelszervezeti tagnak joga van a részére megállapított hitelösszeget minden előzetes kérvény vagy jelentkezés nélkül azonnal igénybe venni. — A kinek példálul hitelt nyitattat 300 frt erejéig az felvehet abból 10 frtot vagy 50 frtot vagy akár az egész 300 frtot, már a mennyire épen szüksége van; — elküldi neki az intézet a pénzt postán a helyébe: nem kell a hitelt igénylőnek ki sem mozdulni a falujából; — a postán való küldésér vagy levelezésért semmiféle díj nem számíttatik, kivéve a postaköltséget. — Váltót nem kíván az intézet, csak egyszerű kölelőt, a melyet, hogy hiteles legyen, a községáltal kell a kölesöntvevőnek aláírni és a hitelintézet elnökével láttamoztatni, hogy az elnök és általa a választmány mindig tudja, ki mennyivel tartozik.

Az alapszabályok azt rendelik, hogy 500 frtnál magasabb és 6 hónál hosszabb időre szóló kölesön senkinek nem engedélyezhető. Mi az iudoka és czélja ezen intézkedésnek?

A hitelszervezetnek feladata az, hogy a gazdát pillanatnyi szükségéből, hirtelenében felmerült bajából kisegítse. Erre mindig elégséges egy kisbirtokosnak 500 frt. A kölesönt 6 hónál hosszabb időre pedig azért nem lehet adni egyszerre, hogy ha az illető adós vagyoni viszonya időközben rosra fordulna, be lehessen a pénz tőle idejében követelni. Ha az első 6 hónap lejár és a hitelszervezeti választmány a kölesön visszafizetését nem kívánja, az intézet mindig szivesen meghosszabbítja azt további 6 hónapra. A rövidebb határidő nem az intézet, hanem a szövetkezeti tagtársak érdekében állapított meg.

Joga van végre a hitelszervezeti tagnak a hitelszervezet ügyei vezetésében az alapszabályokban körülírt módon befolyjni.

Mely kötelezettségek terhelik a szövetkezeti tagokat?

a) A hitelszervezeti tag köteles tartozása után egy évre számítva 7% kamatot fizetni, a mely kamatból 5%, vagyis minden forinttól 5 krajczár az illető szövetkezet tartalékálapjába folyik és csak a többi illeti az intézetet. Tekintve azt, hogy a hitelszervezeti kölesön gyakran csak rövid időre vétetik igénybe, a mikor is alig néhány krajczár kamat esik; — s tekintve, hogy a részletes, apró összegekben való kölesönvétel és visszafizetés sok munkával jár, mondanunk sem kell, hogy ennél alacsonyabb kamatlábat megállapítani, de kívánni sem lehet ily kölesönöknél.

b) A hitelszervezeti tag tartozik a részére megállapított hitel 5%-át, vagyis minden 100 frtnyi hitelt után 5 frtot az illető hitelszervezet biztosítéki alapjába befizetni. Ezen összeg az illető hitelszervezeti tag tulajdonát képezi továbbra is, részére és javára kamatoztatik és arra szolgál, hogy ha netalán valamelyik hitelszervezeti tagtól a kölesön behajtható nem volna, a hiány abból fedeztessék. Ezen 5% befizetés 6 hónapig, illetőleg a kölesön első igénybevételeig elhalasztható.

c) A hitelszervezeti tagok egymásért egyetemlegesen felelősek, mégis azon korlátozással, hogy minden egyes tag csak a részére engedélyezett hitel összege erejéig áll felelősségben. — A kinek tehát például 300 frt hitel van megszavazva, az, ha bármelyik részvételé is a hitelszervezet többi tagjait, csak 300 frt erejéig állana kötelezettségben az egyetemlegességnél fogva az intézettel szemben.

Némelyek ezen egyetemleges felelősségtől első tekintetre visszajednek; mégis nyugodtabban fognak az illetők gondolkozni, ha megfontolják a következőket:

a) Minden tag — a mint fentebb kifejtett — csak a maga részére engedélyezett hitel összege erejéig felelős.

b) A hitel összegét minden egyes tag részére maga a hitelszervezet állapítja meg. — A községbeli lakosok jól ismerik egymást, egy hajszálal tudják egymás tartozását, vagyonaik értékét, évi jövedelmének mennyiségét; ehez képest állapítsák meg — kerülve minden barátságot, sógorságot; de szintugy minden ellenségeskedést is — egymás hitelét. — Eladósodott embert, vagy olyant, a ki, ha ambár még jómódu is, de korhelységnek vagy erkölcselenségnek adta magát, aki családjával örökös viszályban van, nem kell bevenni a hitelszervezetbe. — Álljon a hitelszervezet biztos erkölcsi alapon, legyen az a becsületes, józan és szorgalmas gazdák szövetkezete, a kiket igaz felebaráti szeretet és közös érdek fűznek össze, akkor fog az megfelelni minden irányban hivatásának.

c) Figyelembe veendő továbbá az is, hogy a hitelszervezet nem kereskedők s vállalkozók szövetkezete, a kinek nem egyszer előfordul, hogy ma millióm hircben állanak és másnap halljuk, hogy megbuktak, hogy semmi sem sines. — A földműves gazda, ha elpusztul is, az nem történik oly rohamosan, máról hónapra; évekkal lehet azt előre látni. — Kísérjék a hitelszervezeti tagok egymás működését folytonos figyelemmel. — Ezen kölesönös ellenörködésnek kimondhatatlan jótékony, buzdító és nemestítő erkölcsi hatása is van. — A gazda restelni fogja, hogy marhája soványan járjon ki a kutra, hogy termőföldje rosszul gondozva csak sovány temést adjon, csak gazt teremjen, ha tudja, hogy annyian figyelnek reája és hogy társainál bizalmatlanságot fog kelteni hanyag gazdálkodása. — Okkal-móddal figyelmeztetni is lehet, kivált a lelkesnek, vagy valamelyik idősebb, tekintélyesebb tagtársnak az ilyen gondatlan embert. — Nem vetheti azt, hogy „miközbe hozzá,“ — igenis a társasági közös viszonytól fogva van hozzá köze. — Ha aztán a jó szó nem használ, legyen az ilyen tag a szövetkezetből kizárva, ne legyen előbb utóbb társainak veszedelmére. — Ertesítse a választmány, vagy akármelyik egyes tag is az intézet igazgatóját, ez megfogja vizsgálni az esetet, esetleg kitörli az illetőt és ha netalán tartozásban állana, azt, ha a választmány kívánja, be is kebelezeti az illető vagyonára, nehogy a többi tagok általa veszélyeztetve legyenek.

d) Végül — szemben az egyetemleges kötelezettség terhével — figyelembe veendő az, hogy maga az intézet két alapról, tehát kettős fedezetről is gondoskodott a hitelszervezeti tagok biztosítására. — Ezek egyike a biztosítéki alap, vagyis a tagok által befizetett 5%, másika pedig a tagok által befizetett 5%-ából az intézet által önként képezett tartalék alap. — Csakis azon esetben, ha ezen két alap együtt véve sem volna elegendő a netaláni veszteség pótlására, tartoznának a tagok a kár fedezéséhez aránylagosan hozzájárulni.

Tekintve az itt felsorolt többszörös biztosítékokat és tekintve a felelőség korlátozottságát, bizton hisszük, miszerint ha a hitelszervezet ügye lelkiismeretesen kezeltetik az illető választmány által, az egyetemleges felelősségből kifolyólag kár a szövetkezet tagjaira nem háromolhat.

Nehéz gazdasági válság nyomása alatt élünk, s legközelebb, legsúlyosabban érzi azt a magyar kisbirtokosok osztálya. — azon néposztály, mely a nemzetet zömét képezi. — Nemesek országos pénzügyi, hanem magyar nemzetiségi érdek is követeli tehát, hogy minden módot és eszközt felhasználjunk ezen válság enyhítésére. — Ma már nincs az iránt kétség, hogy az e czélra szolgáló eszközök leghatalmasabbika: a községi hitelszervezet; — ajánljuk azt ennél fogva újabb és ismételve is, ugy az érdekelt megyebeli birtokosok, valamint népünk minden barátjának figyelmébe és támogatásába.

Hírek és vegyesek.

Halálozás. Főgymnasiumunk egyik tanárát, lapunk egykori szerkesztőjét Bodor Istvánt súlyos esapás érte: neje szül. Tóth Emma hosszas szenvedés után nov. 30-án elhunyt. A megboldogult kitűnő anyja és kitűnő háziasszony volt, kinek halála széles körben élénk részvétet kellett. A tanári kar testületileg fejezte ki részvétét a kollegáját ért esapás fölött, a gymnásium felsőbb osztályainak növendékei küldöttség által tolmácsolták rokonszenvéket s részvétüket a fájdalom sulya alatt megtört tanárunk irányában. A elhunyt múlt tezeit szombaton délután kísérték ki örök nyugvó helyére: a temetésen az egész főgymnasium ifjúsága, a tanári kar és nagyszámú gyógyuló közönség vett részt.

A rimaszombati és vidéki négyesület vasárnap tartott választmányi ülését elhatározta, hogy árvái részére decz. 23-án karácsony estét rendez. A felállítandó karácsonyfára adományokért a nemesen gondolkodó közönség szívéhez fordul azon reményben, hogy a széthordozandó gyűjtő ívek eredményeivel a szegény árváknak kellemes estét fog szerezni.

Állami kedvezmény engedélyezés. A földm. ipar- és kereskedelemügyi miniszter, a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértőleg, az újantálvölgyi üvegyár részvénytársaság részére az 1881. XLIV. t. cz.-ben biztosított állami kedvezményeket megadta.

Az újvíví üdvözletek megváltása. Egy évvel ezelőtt a megyei közm. egyesület rimaszombati köre a helybeli négyesülettel karöltve, az újvíví üdvözletek megváltása tárgyában széleskörű mozgalmat indított meg, mely a két egyesület részére jelentékeny jövedelmet is hajtott. A folyó évre e tárgyban még semmiről se értesültünk — pedig idő már nem sok van rá s azért jó volna, ha az illetékes körök a mozgalmat mielőbb megindítanák. Az egyesület működése akkor is üdvös volt, most is az lenne, csak a kezdeményezést ne várja egyik se a másiktól.

Likéren folyó hó 25-én az újonnan épült élelmezési intézet helyiségében, a likéri gyár munkások olvasó köre javára táncmulatság tartatott, mely tudósítónk szerint szépen sikerült. Felülfizettek: Mélt. Fáy Gusztáv ur 5 frt. Nsgos. Fáy Gyula ur 3 frt. Fáy Róza ö nagysága 3 frt. Schmidt Bernátné ö nagysága 2 frt. Birnstingel Aurél ur 2 frtot, mely szíves adományokért a rendezőség legmélyebb köszönetét fejezi ki.

Tevékeny főiskola. A sárospataki főiskolában a múlt tanév alatt következő egyesületek működtek: 1. Magyar irodalmi önképző társulat. 56-ik évi pályafutását végezte be a múlt évvel. Volt 29 tagja, tartott 43 ülést, kitűzött 10 pályadíjat 85 frt értékben. A társulat külön lapot is adott ki, a „Sárospataki ifjúsági közlöny“-t. Vagyona 1500 frt. 2. Erdélyi önképző kör, mely a múlt évben alakult, 50 frtot fordított pályadíjakra. 3. Ifjúsági könyvtár. A könyvtár állománya meghaladja a 3800 kötetet. 4. Az akadémiai ifjúság olvasóköre, mely 18 lapot járattott. 5. Ifjúsági énekkar, mely fenállásának 107-ik évét ünnepelte a múlt évben. Szerepelt 17 szer a tanév folyamán. Vagyona 850 frt. 6. Ifjúsági zeneegylet. Csak két alkalommal lépett a nyilvánosság elé a fiatal egyesület. Vagyona 100 frt. 7. Jogász egylet. Tartott 63 felolvasó ülést, kitűzött három pályakérdést 80 frt értékben. Egyleti vagyon 1300 frt. 8. Főiskolai betegség-élelmezési és kórház. E nemes czélú hasznos egylet bevételei ez évben 2000 frt, kiadásai 3700 frtot tettek. Összes egyleti vagyon 7000 frt. Az idén 2700 frt fordított építkezésekre. Van külön kórházi épülete, jól felszerelt 14 ágygyal, előtte nagy s esinos parkkal. — 9. Ifjúsági kölesön-pénztár. Vagyona 1000 frt. Olesó kamat mellett kaphat a szegényebb sorsu segélyt, a melyet részletenkint törleszthet le. — 10. Sakk-egylet. Rendezett sakk-versenyt, melyre 11 frt pályadíj volt kitűzve. — Akadémia ifjúsági torna-egylet. Volt 39 tagja; rendezett házi versenyeket, melyeken 40 frt került kiosztásra. Az egylet járattott torna-szaklapokat és szakkönyveket is szerzett be. Vagyona 370 forintot tesz. — 12. Gyorsíró-kör 32 taggal. Tartott két írás-versenyt. Vagyona 32 frt. — 13. Ifjúsági tűzoltó-egylet. 24 tagot számlált. Tűz nem fordulván elő a városban, nem is működött e szép czélú egyesület s csak a gyakorlatokra szorítottok a tevékenység. Vagyona 80 forintot tesz.

Nyilvános nyugtázás. A „Gömörmezei közkórház“ betegeinek könyvtárát újabban tek. Nesi Alajos tisztartó ur 51 kötettel gyarapította. — A melyért e helyen mondok a szenvedők nevében őszinte köszönetet. — Rimaszombat, 1888. november 30.

Dr. Löcherer Tamás, igazgató.

Hivatalos közlemények.

Gömör-Kishont t. e. vármegye alispáni hivatalától.

Hirdetmény.

14635. sz. — A köztanácskozás tárgyát képező közügyek elintézése végett, szükséges és szabályrendeletileg megállapított, teli rendes megyebizottsági közgyűlés határideje, főispán úr öméltségével egyetértve, a **folyó évi december hó 12-ik napjának** d. e. 9 órája és szükség esetén folytatva 13-ára Rimaszombat városába kitűzött, midőn erről a közönség ezennel értesítettik és a megyebizottság tagjai személyes megjelenésre hivatalból tisztelettel felkéretnek; — egyidejűleg közüdomásra hozatik, hogy a tanácskozás kiválóbb tárgyait megyei közigazgatási bizottságból, törvényértelmében ez év végével kilépendő tagok helyeinek választás utjáni betöltése; valamint a jövő 1889-ik évre a többi megyei bizottságoknak törvényszerinti megalakítása s egyéb közérdekű fontos ügyek képezendik.

Rimaszombatban, 1888. november hó 17-én.
Bornemisza, alispán.

Felolós szerkesztő: **Dr. VERES SAMU.**

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

852. sz. — Kiskoru Arnisz Vilma, Mária, kiskoru Kalkstein Gyula és Arnisz Lajos tulajdonát képző a rimaszombati 581. sz. tjkvi 964. hrszámú belső ingatlanságnak önkéntes árverés utjáni eladása Rimaszombat r. t. város árvaszékeinek 852. sz. határozatával elrendeltetvén, árverési határnapul **folyó év december hó 15-ik napjának** d. u. 2 órája városunk közházához kitűzetik, melyre a venni szándékozók azon értesítés mellett hivatnak meg, hogy az árverési feltételek Huszth Lajos árvaszéki előadó hivatalos helyiségében addig is megtekinthetők.

Kelt Szab. Rimaszombat r. t. város árvaszékeinek 1888. évi november hó 30-án tartott üléséből.

Szabó György, városi árvaszéki elnök.

Birtok bérbeadás.

Özvegy Holló Pálné szül. Somoskeő Lujza asszonynak az alsó-hangonyi határban fekvő tagosított birtoka, melynek:

belsősege . . . . . 5 hold 315 □ ölet,
szántóföldje . . . . . 96 hold 1362 □ ölet,
rétje . . . . . 35 hold 15 □ ölet,
erdő-legelő illetménye 412 hold 538 □ ölet

teszen katasztralis holdakban. A belsősegen lévő lakó-ház a hozzá tartozó gazdasági épületek, valamint az őszi vetés is: a **jövő 1889. év január 1-ső napjától** 6 vagy 9 évre hasznóbérbe kiadandó.

A bérleni szándékozók értekezhetnek **Harmacson** a fentnevezett birtoktulajdonossal.

A t. géptulajdonos urak figyelmébe.

Hosszu évi gyakorlataim azon tapasztalatra vezettek, hogy a eséplésnél előforduló fennakadásokat leginkább az okozta, hogy az illető gépek nem voltak alaposan rendbe hozva, hanem **úgy, amint azok használat után felretétettek,** közvetlenül az idény előtt lettek ismét elővéve s vagy épen nem, vagy csak fogyatékosan, legtöbb esetben avatatlan kezek által munkaképessé téve.

Jó szolgálatot vélek tehát tenni a t. géptulajdonos uraknak, midőn arra kérem, miszerint a javítást igénylő gépeket a munka befejezte után, midőn azok hiányai leginkább megállapíthatók, megvizsgáltatni és **azok kijavítása iránt már most intézkedni sziveskednének.**

Legkitűnőbb anyagból készített alkatrészek nálam leszállított árakban kaphatók. Gőzmozdonyok és eséplőgépek javítását, **tűzszekrények, csőfalak elkészítését és gépátalakításokat** gőzerőre berendezett, megnagyobbított műhelyeimben gyorsan és jutányosan eszközöltetek.

A nagyobb javításokért járó összeg megfizetésére a jövő aratás utániig elvárok.

4—6

ÁRAK:

1 teljes tűzszekrény . . . . . frt 290—
1 esőfal . . . . . „ 65—
1 előfal . . . . . „ 42—
1 szikrafogó . . . . . „ 12—

Kiváló tisztelettel

HERCZ ZSIGMOND

gazdasági gépgyára és vasöntője

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

angol gépgyár képviselője

MISKOLCZON.

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Kissák György s neje** végrehajthatóknak **id. Kissák János** végrehajtást szenvedő elleni 69 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Babaluska község határában fekvő a babaluszkai 16. sztkben foglalt $\frac{5}{12}$ urb. telekből az id. Kissák Jánost illető fele részére az árverést 516 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi Deczember hó 12-ik napján délelőtt 10 órakor Babaluska községben a községi bíró házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 36 frt 10 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1888. évi szept. hó 20. napján.
A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.
Hánrich, kir. tszéki bíró.

Ajánlkozás.

Alólirott tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség tudomására, hogy folyó deczember hó 1-től Rimaszombatban **rendes bérkocsi üzletet** tartok fenn, és ajánlom szolgálatomat — jó ruganyos kocsin, bármely utra — a legjutányosabb árak mellett.

Lakásom: Rimaszombat, Ferenczi-utca 14. sz. a. házban.

Kovács Pál,

A véghelesi

12—*

„Vera-forrás savanyuvize.“

Felsőmagyarországnak legkitűnőbb és legtisztább szénsavdus savanyuvize

ugy mint a Gieshüblli

a bort nem festi.

Kapható bizottmányi raktárunkban:

KERN ADOLF urnál Rimaszombatban, valamint:

a **„Vera-forrás“ kezelőségnél**
Véghelesen. (Zólyommege.)

A véghelesi „Vera-forrás“ kezelősége.

Kitűnő lópokrócok.

Alólirott ajánlja a t. lótartó gazdáknak, hogy **rimaszombati szijgyártó üzletében** a legkitűnőbb **lópokrócoknak** párja 5 frttól 20 forintig nagy választékban kapható.

Trubint Lukács, szijgyártó.